

Svar på skriftligt spörsmål SSS 805/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att ta hänsyn till missförhållandena i 2018 års körkortsreform när en ny lag om förarexamen stiftas

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 805/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Arja Juvonen /saf:

Kommer regeringen vid stiftandet av en ny lag om förarexamen att beakta de missförhållanden som lyfts fram i motiveringarna så att antingen priset på att avlägga körkort sänks eller de pengar som för närvarande fås från examina och används på myndighetsavgifter i stället används på undervisningen och därigenom på bättre trafiksäkerhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsrådet gav 5.5.2022 riksdagen regeringens proposition om ändring av körkortslagen (RP 70/2022 rd). Propositionen innehöll flera ändringsförslag som främjar trafiksäkerheten och utvecklar förarutbildningen. Propositionen innehöll ett förslag om att utvidga den utbildning i upptäckande av risker som är obligatorisk för alla som avlägger körkort i kategori B med två timmar (en timme teoriutbildning, en timme körundervisning) och att den s.k. körförbudsutbildningen som gäller nya förare som meddelats körförbud utvidgas till körkortskategorierna AM och T.

Regeringens proposition grundade sig på en bedömningspromemoria som publicerades sommaren 2021 gällande körkortslagens ändringsbehov, som i sin tur delvis grundade sig på de färdiga resultaten av körkortslagens uppföljande undersökning. Syftet med regeringens proposition var att förbättra trafiksäkerheten särskilt bland unga samt de ungas möjligheter att röra sig självständigt. Regeringens proposition om ändring av körkortslagen kommer att förfalla eftersom den inte hinner behandlas innan valperioden löper ut.

Jag vill dessutom komplettera och korrigera er information om hur 2018 års körkortsreform påverkar bland annat priset på körkortet.

I körkortslagen (386/2011) och statsrådets förordning om körkort (423/2011) föreskrivs om körkort och om kraven för avläggande av körkort. Den nationella lagstiftningen baserar sig till stor del på Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG om körkort (EU:s körkortsdirektiv).

Den nationella körkortsregleringen förtydligades och lättades upp genom lagen om ändring av körkortslagen (387/2018) som trädde i kraft den 1 juli 2018.

Riksdagen antog lagen den 26 april 2018 och förutsatte i uttalandena i sitt svar (RSv 29/2018 rd – RP 146/2017 rd) att 1) statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen och 2) statsrådet låter göra och till kommunikationsutskottet lämnar en uppföljande undersökning om hur de ändringar som föreslagits har genomförts och vilka konsekvenserna blivit, i synnerhet med avseende på hur trafiksäkerheten, logistiken och yrkesförarna påverkas av de framtida förfaringssätten inom transportområdet.

Transport- och kommunikationsverket genomförde den uppföljande undersökning som riksdagen förutsatte under 2020–2022. I undersökningen utreddes hur ändringarna i förarexamen påverkade körkortspriset och hur många som klarade proven.

Att ge teoriundervisning inom förarutbildningen kräver tillstånd. Teoriutbildningens omfattning och innehåll är samma då man avlägger körkort för personbil, oberoende av hur den krävda körundervisningen genomförs. I samband med reformen av körkortslagen reformerades även teoriprovet. Från och med 2018 har godkännandeprocenten differentierats och trots att de sjönk inom båda undervisningsformerna var utvecklingen bland personer som får undervisning i bilskola tydligt lägre än bland personer som undervisas med undervisningstillstånd. Godkännandeprocenten började åter stiga bland den senare nämnda gruppen år 2020 och år 2022 var skillnaden redan 16 procent till förmån för denna grupp (90, 74). Transport- och kommunikationsverket har publicerat statistik över kör- och teoriproverna på sin webbplats ([Statistik över kör- och teoriprover | Tieto Traficom](#))

I och med 2018 års lagändring sjönk minimimängden körundervisning till 10 timmar då B-körkort avläggs. Den mottagna mängden körundervisning och körprovets godkännandegrad har utretts. Transport- och kommunikationsverket utredde mängden körundervisningstimmar som genomförts efter reformen av körkortslagen under perioden 1.7.2018 – 20.9.2020. Uppgifterna grundade sig på trafik- och transportregistret. Bland bilskoleelever var den genomsnittliga mängden körundervisning 12,5 timmar före det första försöket och 33,8 timmar bland elever som tog körkort med undervisningstillstånd.

Mängden körundervisningstimmar för förare som klarade körprovet på första försöket och förare vars körprov underkändes jämfördes och skillnaden var inte betydande: vad gäller bilskoleelever var skillnaden mindre än en timme och bland elever som tog körkort med undervisningstillstånd 1,4 timmar. För bilskoleelever antyder resultatet att skillnaderna i undervisningsmängder mellan elever som avlagt ett godkänt körprov på första försöket och elever vars körprov underkändes beror främst på individuella skillnader mellan eleverna. Undersökningen har publicerats på ämbetsverkets webbplats: Traficoms publikationer 6/2021.

På uppdrag av Transport- och kommunikationsverket undersökte Sitowise Oy de ekonomiska effekterna av 2018 års reform av körkortslagen. I undersökningen utreddes bland annat kostnaderna för att skaffa körkort före lagändringen och efter den. Då kostnaderna för att skaffa ett körkort utreddes beaktade man det större antalet försök att klara körprovet. Dessutom inkluderade man i beräkningarna de två extra lektionerna som överskrider minimiundervisningen och som motsvarade den genomsnittliga undervisningsmängden bland bilskoleelever före det första försöket.

Uppgifter om ändringar som skett i det genomsnittliga antalet försök i B-körprov efter lagreformen erhöles från Transport- och kommunikationsverkets trafik- och transportregister. År 2017 var det genomsnittliga antalet försök att avlägga körprover för B-körkort 1,46 både i bilskolor och med undervisningstillstånd bland dem som avlagt kortet. Efter lagändringen var genomsnittet 1,68 i bilskolor och 1,40 med undervisningstillstånd.

Utifrån den utarbetade bedömningen sjönk körkortspriset inklusive myndighetskostnaderna i genomsnitt från 1 900 euro till 1 600 euro, dvs. med 16 procent, jämfört med den tidigare grundläggande utbildningen. Om man även beaktar de delar som tidigare var obligatoriska att genomföra efter examen (övnings- och fördjupningsdelen) var körkortets totala genomsnittliga pris cirka 2 500 euro före lagreformen, och då sjönk priset med cirka 900 euro, dvs. 36 procent.

Det större antalet försök i körprovet hade en ganska liten effekt på körkortspriset. Mer än detta påverkades det totala priset av antalet eventuella extra körlektioner som genomförts efter ett underkänt körprov. Rapporten om de ekonomiska konsekvenserna av 2018 års lagändring har publicerats på Transport- och kommunikationsverkets webbplats: Traficoms forskningsrapporter och utredningar 18/2021.

Kommunikationsministeriet anser att det är viktigt att främja trafiksäkerheten. Under våren främjas detta mål genom verkställande av åtgärder i trafiksäkerhetsstrategin och deltagande i behandlingen av de direktivförslag som ingår i EU:s vägsäkerhetspaket som publicerades i mars. Vägsäkerhetspaketet innehåller förslag för granskning av körkortsdirektivet 2006/126/EG och direktivet (EU) 2015/413 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott samt ett förslag för ett direktiv om genomförande av körförbud på EU-nivå. Kommande ändringar i den nationella körkortslagstiftningen kommer att anpassas till eventuella direktivändringar.

Helsingfors 22.3.2023

Kommunikationsminister Timo Harakka